

Faktablad // Alkohol och icke-smittsamma sjukdomar

Icke-smittsamma sjukdomar ligger bakom 70 procent av alla dödsfall globalt och är ett snabbt växande problem i låg- och medelinkomstländer. Alkohol är en av de främsta riskfaktorerna.

De fyra huvudtyperna av icke-smittsamma sjukdomar är hjärt-kärlsjukdomar, cancer, diabetes och kroniska lungsjukdomar. Bakom dessa finns fyra huvudsakliga riskfaktorer: rökning, alkohol, ohälsosamma matvanor och otillräcklig fysisk aktivitet.

Forskare konstaterar att en allt större del av sjukdomsburden i världen beror på icke-smittsamma sjukdomar. Afrika är den världsdel där problemen med icke-smittsamma sjukdomar ökar snabbast.¹

Totalt ligger icke-smittsamma sjukdomar bakom mer än hälften av världens samlade ohälsa och ligger bakom närmare 55 miljoner förtida dödsfall varje år.² Omkring 31 miljoner av dessa dödsfall inträffar i låg- och medelinkomstländer.³

Fattiga är de som drabbas hårdast av icke-smittsamma sjukdomar, familjens ekonomi försämras ofta drastiskt när någon blir sjuk. På nationell nivå har de här sjukdomarna blivit så vanliga att produktiviteten påverkas och såväl ekonomisk som social utveckling allvarligt hotas.

Alkohol stor riskfaktor

Alkohol pekas ut som en av de fyra största riskfaktorerna bakom icke-smittsamma sjukdomar av WHO.³ För att minska problemen förespråkar organisationen åtgärder som på olika sätt syftar till att minska konsumtionen av alkohol.

I korthet:

// Icke-smittsamma sjukdomar är ett snabbt växande hälsoproblem i världen som **drabbar låg- och medelinkomstländer hårdast**. Om inget görs riskerar både ekonomisk och social utveckling att hotas.

// **En av de främsta riskfaktorerna** bakom icke-smittsamma sjukdomar är alkohol. Det finns tydliga kopplingar mellan alkohol och exempelvis cancer, leversjukdom och psykisk ohälsa.

// **Enligt WHO** är de mest effektiva åtgärderna höga priser på alkohol, begränsad tillgänglighet och kraftiga restriktioner eller förbud mot alkoholkonsumtion.

WHO pekar ut tre politiska interventioner som enligt forskningen är mest kostnads-effektiva: Höjda priser på alkohol genom skatter, förbud eller kraftiga restriktioner mot marknadsföring av alkohol samt minskad fysisk tillgänglighet till detaljhandelsförsäljning av alkohol, exempelvis genom begränsade öppettider.⁴

Skatter har de senaste åren nämnts allt oftare i diskussionerna kring förebyggandet av icke-smittsamma sjukdomar. Högre priser kan inte bara användas för att minska konsumtionen av alkohol utan också av exempelvis ohälsosamma matvaror. Dessutom pekar allt fler på att skatter också kan skapa resurser till hälsofrämjande insatser.

Tydlig koppling till cancer

Samlade studier visar en tydlig koppling mellan alkohol och cancer. Här finns ingen

IOGT·NTO·RÖRELSEN

minimigräns, ju mer individen konsumerar desto mer ökar risken. Kopplingen är starkast när det handlar om cancer i matstrupe, munhåla, svalg, lever, tjock- och ändtarm, samt i bröst hos kvinnor.⁵ Mer än 10 procent av alla dödsfall av bröstcancer i Sverige orsakas av alkohol.

Kopplingen mellan alkohol och cancer är inte särskilt välkänd. En undersökning i EU visar att bara 36 procent av invånarna i EU känner till att alkohol kan orsaka cancer (i Sverige var siffran 23 procent).⁷

Nyligen slog ett antal brittiska forskare larm om att alkoholindustrin under en lång tid gjort sitt bästa för att vilseleda allmänheten genom att tona ned och förvanska sambandet mellan alkohol och cancer, ett sätt att arbeta på som påminner om tobaksindustrins.⁸

Det finns också tydliga samband mellan alkohol och ett stort antal andra sjukdomar. När det gäller icke-smittsamma sjukdomar måste leversjukdom, särskilt levercirrhos, nämnas. Bland män som dricker i snitt 30 gram alkohol per dag är risken att dö på grund av levercirrhos nästan tre gånger högre än genomsnittet.⁶

I Agenda 2030 handlar mål 3.4 om att minska förtidig död på grund av icke-smittsamma sjukdomar med en tredjedel. Ska detta bli verklighet måste de stora riskfaktorerna – bland annat alkohol – förebyggas effektivt.

Referenser

1. WHO (2010). Background Paper: Non-communicable diseases in low- and middle-income countries. Geneva: World Health Organization.
2. Benzigler, C. P., Roth, G. A., & Moran, A. E. (2016). The Global Burden of Disease Study and the Preventable Burden

Rekommendationer

// Förebyggande arbete mot icke-smittsamma sjukdomar bör innehålla delar som minskar konsumtionen av alkohol. Vi rekommenderar **en kombination av mobiler, utbildning och policyåtgärder** på lokal- och nationell nivå.

// När det gäller **policyåtgärder** förespråkar vi att man följer rekommendationerna från WHO. Alkoholskatter, begränsad tillgänglighet (ex öppetider) och kraftiga restriktioner mot alkoholreklam är mest effektivt.

// Många låg- och medelinkomstländer saknar idag helt en effektiv alkoholpolitik. **En global ramkonvention om alkohol**, liknande den på tobaksområdet, skulle förbättra situationen radikalt.

of NCD. Global Heart, 11(4), 393–397. <https://doi.org/10.1016/j.heart.2016.10.024>

3. Noncommunicable diseases, WHO Fact sheet, updated June 2017. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs355/en/> (Accessed 15 Dec 2017)

4. WHO (2017). Tackling NCDs. Best buys and other recommended interventions for the prevention and control of noncommunicable diseases. Geneva: World Health Organization.

5. Andreasson, S. et al. (2016). Alkohol och cancer, en översikt av internationell och svensk forskning. Rapportserien Alkoholen och samhället 2016/2017. Stockholm: Göteborgs Universitet, IOGT-NTO, Svenska Läkaresällskapet

6. Parry, C., Patra J., Rehm, J. (2011). Alcohol consumption and non-communicable diseases: epidemiology and policy implications. *Addiction*, 106, 1718–1724

7. European Commission (2010). EU citizens' attitudes towards alcohol. Special Eurobarometer 331. Brussels: European Commission.

8. Petticrew, M., Maani Hessari, N., Knai, C. and Weiderpass, E. (2017), How alcohol industry organisations mislead the public about alcohol and cancer. *Drug Alcohol Rev.* doi:10.1111/dar.12596

Om oss

IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete finns i 14 länder i Östafrika, Sydostasien och på Sri Lanka och Balkan. Vårt fokus är alkohol som utvecklingshinder.

Läs mer på www.iogntororelsen.se/internationellt/ eller ring oss på 08-672 60 00.